

Pamięci Doktora Henryka Ziółkowskiego (1940 - 1983)

5 marca 1983 r. Zakład Zoologii Stosowanej, a wraz z nim Instytut Zootechniczny Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy, poniósł bolesną stratę. W dniu tym odszedł z naszego grona Doktor Henryk Ziółkowski, adiunkt Zakładu i prodziekan studiów zootechnicznych. Odszedł zupełnie nieoczekiwanie, pełen werwy i sił żywotnych, po krótkim, czterodniowym pobycie w szpitalu.

Henryk Ziółkowski urodził się 20 października 1940 r. w Chełmży, w rodzinie robotniczej. Tam też uczęszczał do szkoły podstawowej, a następnie do liceum ogólnokształcącego, uzyskując w 1959 r. świadectwo dojrzałości. Dalszą edukację odbył w latach 1959-1961 na kierunku biologicznym Studium Nauczycielskiego w Toruniu. Po uzyskaniu dyplomu podjął pracę nauczycielską w bydgoskich szkołach i w 1966 r. wstąpił na studia zaoczne przy Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Na podstawie złożonych egzaminów i przedstawieniu pracy dyplomowej pt. „Obserwacje pojawu, rozwoju i biologii trzmieła parkowego (*Bombus hypnorum*) i trzmieła ziemnego (*Bombus terrestris*) w okolicach Bydgoszczy”, wykonanej w Zakładzie Zoologii Systematycznej UMK, w 1972 r. uzyskał stopień magistra biologii w zakresie zoologii.

Już na studiach Henryk Ziółkowski wyróżniał się nie tylko bardzo dobrymi wynikami w nauce, ale również zainteresowaniami biologią trzmieli. Posiadał już własne zbiory *Apoidea*, z zapalem gromadził piśmiennictwo, a nade wszystko prowadził obserwacje w terenie. 1 grudnia 1973 r., będąc kierownikiem miejscowej szkoły podstawowej, przeniósł się do Zakładu Zoologii Stosowanej ATR, gdzie został asystentem, a rok później starszym asystentem. Wolny od nadmiaru obowiązków administracyjnych szybko rozwijał się, czyniąc znaczne postępy w ulubionej dziedzinie. W 1975 r. odbył miesięczny staż w Katedrze Entomologii Uniwersytetu A. Komeńskiego w Bratysławie, nawiązując jednocześnie kontakt z Instytutem Badań Pszczelarskich w Dol koło Libczyc (CSR). Nawiązał również kontakty naukowe z krajowymi ośrodkami (Oddział Pszczelarstwa Instytutu Sadownictwa i Kwaciarnictwa w Puławach, Zakład Zoologii Systematycznej i Doświadczalnej PAN w Krakowie, Zakład Owadów Użytkowych AR w Poznaniu), dzięki czemu szybko poszerzał horyzonty swej wiedzy. W następnych latach koncentrował się nad rolą apidofauny w zapyłaniu uprawnych roślin krzyżowych obszaru kujawsko-pomorskiego, zwłaszcza zaś nad plantacjami rzepaku ozimego, gorczycy białej, rzodkiewki i kapusty pastewnej. W badaniach tych zwracał szczególną uwagę nie tylko na skład gatunkowy i liczebność pszczołowatych, ale również na ich dynamikę dzienną i efektywność zapyłania. Obszerne materiały gromadzone przez kilka lat stanowiły podstawę do uzyskania stopnia doktora nauk rolniczych, który został Mu nadany 25 XI 1979 r. przez Radę Naukową Instytutu Zootechnicznego ATR w Bydgoszczy na podstawie złożonych egzaminów i obronie rozprawy pt. „Apidofauna uprawnych roślin krzyżowych obszaru kujawsko-pomorskiego”. Praca ta została wyróżniona nagrodą wojewody bydgoskiego.

Jako adiunkt Zakładu Zoologii Stosowanej dr H. Ziółkowski prowadził różnego rodzaju zajęcia dydaktyczne. Powierzono Mu wykłady i ćwiczenia z elektywu „Owady użytkowe” na studiach zootechnicznych, seminaria z magistrantami, zajęcia terenowe, praktyki, ponadto wielokrotnie brał udział w komisjach rekrutacyjnych w charakterze egzaminatora. W ciągu niewielu lat zdążył zgromadzić znaczne materiały naukowe, a przede wszystkim zorganizował pracownię, w której pierwsi magistranci pod Jego kierunkiem rozpoczęli wykonywać prace dyplomowe. Otrzymał w Instytucie oddzielne pomieszczenia, które — podobnie jak ogródek doświadczalny — szybko i dobrze zagospodarował. Trzeba przyznać, że dr H. Ziółkowski miał duże uzdolnienia organizacyjne, łatwość popularyzowania wiedzy oraz łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi, co okazało się szczególnie cenne zwłaszcza w Uczelni.

Zmarły był aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, w zarządzie Oddziału Bydgoskiego pełnił obowiązki sekretarza i na zebraniach naukowych Towarzystwa niejednokrotnie referował wyniki swoich badań. Był również członkiem Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Mikołaja Kopernika, przewodniczącym Komitetu Okręgowego Olimpiady Biologicznej, a wcześniej jeszcze, kiedy czynnie pracował w harcerstwie — komendantem hufca Związku Harcerstwa Polskiego. Zmarły był również długoletnim członkiem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, pełniąc różne odpowiedzialne funkcje. Znany był z wygłaszania referatów i pogadarek nie tylko na posiedzeniach różnych towarzystw naukowych, ale również w szkołach, z ramienia Ligi Ochrony Przyrody, dla członków Związku Pszczelarskiego i innych. Wiedzę przyrodniczą upowszechniał chętnie w postaci artykułów zamieszczanych na łamach licznych czasopism krajowych o charakterze popularyzatorskim.

W 1981 r. wybrany został prodziekanem studiów zootechnicznych i członkiem

Rady Naukowej Instytutu Zootechnicznego ATR. Tylko dzięki dużej pracowitości mógł podjąć tak wielu obowiązków. Opublikował 11 prac badawczych, w większości dotyczących problematyki związanej z zapyleniem uprawnych roślin krzyżowych. Zebrał natomiast liczne materiały do dalszych kilku prac, których już nie zdążył opracować i przekazać do druku. Miał zaplanowany i już zatwierdzony wyjazd na 3 miesiące do jednej z placówek badawczych w Danii, z którą utrzymywał kontakt i z którą wiązał duże nadzieje owocnej współpracy. Niestety, jego ambitne plany przekreśliła niespodziewana śmierć.

Sylwetka dra H. Ziółkowskiego nie byłaby pełna, gdyby nie wspomnieć o Jego stosunku do współpracowników i młodzieży akademickiej, który był wyjątkowo ciepły, koleżeński i serdeczny. Stosunek ten cechowała ponadto wyrozumiałość, szacunek i obiektywizm. Wiele wymagał, ale był życzliwy i uprzejmy. Zawsze kładł duży nacisk na zajęcia terenowe studentów, w czasie których można się było od Niego wiele nauczyć nie tylko entomologii, ale i botaniki, ponieważ dobrze znał rośliny kwiatowe.

Godnym podkreślenia jest również fakt, że dr H. Ziółkowski imponował nam wielką pogodą ducha, humorem i ciętym dowcipem. Cieszył się, gdy potrafił wywołać uśmiech na twarzy swego rozmówcy. Umiał zjednać sobie przyjaciół, którzy cenili Go za walory Jego charakteru, a nade wszystko za Jego pogodę ducha.

Za swoją długoletnią działalność dydaktyczną i naukową odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi. W Jego osobie Uczelnia bydgoska straciła cennego pracownika, Jego współpracownicy — skrótnego i serdecznego Kolegę, a młodzież akademicka — życzliwego wychowawcę i nauczyciela.

Franciszek Błażejowski

O działalności Ukraińskiego Towarzystwa Entomologicznego

Ukraińskie Towarzystwo Entomologiczne (będące równocześnie filią republikańską Wszechzwiązkowego Towarzystwa Entomologicznego, ZSRR) zostało zorganizowane w 1949 r. Pierwszym prezesem UTE był nestor ukraińskiej entomologii stosowanej prof. dr E. W. Zwierozomb-Zubowski, który kierował Towarzystwem w latach 1949 - 1958.

Działalność UTE nadzoruje Rada, w skład której wchodzi 21 członków wybranych na zjeździe. Organem wykonawczym jest prezydium, którego przewodniczącym jest obecnie akademik Akademii Nauk Ukraińskiej SRR prof. dr W. P. Wasiliew, wiceprzewodniczącymi — prof. dr W. D. Dolin i dr nauk I. A. Akimow, sekretarzem naukowym — dr M. D. Zierowa, skarbnikiem — dr J. A. Kostiuk, a członkami prezydium — przewodniczący 4 sekcji naukowych: entomologii ogólnej, entomologii rolniczej, fizjologii i biochemii owadów oraz akarologii.

Ukraińskie Towarzystwo Entomologiczne liczy obecnie ponad 500 członków: pracowników naukowych, pracowników organizacji terenowych (o różnym profilu zawodowym) związanych z entomologią stosowaną oraz amatorów-entomologów. W skład UTE wchodzi 12 regionalnych oddziałów (w nawiasach podano nazwiska przewodniczących oddziałów oraz liczbę członków): miejski oddział w Kijowie (dr W. M. Jermolenko — 215), charkowski (prof. dr B. M. Litwinów — 84), krymski (dr E. F. Zajcew — 46), odesski (dr M. P. Nikołajenko — 32), umański (prof. A. K. Olchowska-Burkowa — 32), zakarpacki (dr I. I. Bokotej — 27), lwowski (dr I. K.